Ч. 35 (12.401). Львів, субота 15. лютого 1930. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

За свободу преси і виборів.

Варшава, дня 12. лютого 1930.

Нині принято в сенаті голосами всіх партій проти голосів одного Безпартійного Бльоку співпраці з урядом (і то не всіх!) два проєкти законів, що їх ухвалено недавно в соймі, котрі глибоко врізуються в сучасне політичне життя Польщі. Є це новеля до закону про Вістник Законів і зовсім новий закон про охорону чистоти виборів перед виборчими зловживаннями зі сторони державних урядовців.

Новеля до закону про Вістник Законів має під цю хвилю практично на меті ухилення обовязуючого досі пресового декрету президента з 1927 р., що від більше як півтретя року хвилює публичну опінію Польщі і якого ухилення вона з давна домагалася.

Причиною видання цього вимкового закону було закріплення політичного стану, що витворився в Польщі після травневого перевороту з 1926 р. і його охорона перед наступами опозиційної преси і опозиційних політичних партій, що після першого розгрому та хвилевого оголомшення стали що раз більше підносити голову і виявляли охоту самим виступити з протинаступом на позиції теперішнього режіму.

Постанови пресового розпорядку відчули боляче всі, хто не йшов з урядом. Голосні жалоби на невиносимі поліційно-цензурні відносини перестали бути виключною власністю непольських народів, бо вони віддалися глибоко і у громадянське життя великої більшости поляків, що не були при державній кермі і мали особисту відвагу критично слідити за починання потравневого уряду. В практиці запанувала поліційна цензура, що нагадувала воєнну. На порядку дня були конфіскати нелюбої урядові преси — нераз за річи, що були би без перепон перейшли навіть строгу воєнну превенційну цензуру. Зовсім річеву критику пануючих в польській державі відносин підтягано під вимкові і безоглядні постанови пресового декрету і не лишень конфісковано друк, але потягано з правила до карно-судової відповідальности автора, редактора і видавця.

І не було ніколи такої маси карно-судових процесів, як їх вамножилося в останніх трьох літах. Тут і там суди у своїх увільняючих присудах уводили деякі злагіднення у ділянці вістря пресового декрету, але на загал і незалежний суд не був у силі притупити його вістря. Поліційна і прокураторська цензура використовували декрет до останніх границь, конфіскуючи промови послів і сенаторів, що їх передруковано за стенографічним протоколом засідань сойму чи сенату і то всупереч виразній постанові польської конституції, що ґарантує свободу слова і незайманість соймових та сенатських промов. Ґарантована конституцією свобода преси в дійсності не істнувала!

Такі відносини панували супроти польської опозиційної преси. А щож говорити про діяльність цензури, коли йшла справа про українську національну, незалежну пресу, з окрема з табору Українського Національно-Демократичного Зєдинення і про нашу незалежну народню пресу? Часті білі плями на її стовпчиках і судові процеси проти її редакторів є доказом, як невимовно тяжко жилося нам під пануванням пресового декрету, що і підніс нині у своїй промові в сенаті сенатор др Макух.

Не остала глуха на голосний крик публичної опінії і велика більшість польського сойму і ще в осени 1927 р. ухвалою ухилила пресовий декрет, на що мала право після постанов польської конституції, яка дає можність соймові ухилити звичайною ухвалою розпорядок президента, виданий зі силою закону.

Але не було це на руку урядові, що у великій мірі свою силу опирав між іншим і на ославленому пресовому декреті. Уряд прямо не оголосив і досі не хотів оголосити згаданої соймової ухвали у Вістнику Законів, щоби через те продовжити дальше правну силу пресового декрету. Це й було безпосередньою причиною зголошення в соймі і ухвалення новелі до закону про Вістник Законів, яку нині приняв сенат без вяких змін. Є там важна постанова, що ухвали сойму ухиляючі розпорядки президента, видані зі силою закону мусять бути оголошені у Вістнику Законів до трьох днів. Тепер соймову ухвалу з осени 1927 про ухилення пресового декрету мусить уряд оголосити у Вістнику Законів і з хвилею її оголошення декрет тратить і формально обовязуючу правну силу та стане лишень історичним страхітливим спомином, що може й у сні привидиться неодному з редакторів у Польщі.

Другий проєкт, що нині перейшов в сенаті, є закон про охорону чистоти виборів до всіх установ правно-публичного характеру. Є він відгомоном тих величезних і небувалих виборчих зловживань, яких перед двома роками допускалися державні урядовці всяких катеґорій з державною поліцією включно в користь Безпартійного Бльоку. Всі ті зловживання остали на ділі безкарними, бо їх обнято амнестією, а дотичні урядовці за прислуги одиниці олержували ще нераз похвали й аванси. На будуче не устане, бо урядовець, що допустився якогонебудь зловживання при виборах, підпадає високій карі вязниці, а крім цього мусить стратити урядову посаду і пенсію та виконувані ним публично-правні мандати (нпр. члена громадської чи повітової ради) та всі політичні та громадянські права на протяг пяти літ і це мусить бути оречене судовим присудом. На добавок ані прокуратор, ані субсідіярний обвинитель, ані слідчий судля не можуть припинити слідства, а урядовцеві не прислуговує навіть право жалоби проти постанови про введення карно-судового слідства і тут все розправа мусить відбутися.

Є це справді гострі постанови, ухвалені з тією метою, щоби державний урядовець не відважився ніколи допускатися виборчих зловживань чи виборчого примусу і терору.

Оба ухвалені проєкти підважують в основах силу, на якій досі спирався уряд і їх приняття нині в сенаті є найбільшою політичною поразкою, яку колинебудь потерпів потравневий уряд. Без сумніву, не остане це без дальше ідучих політичних послідовностей у польському політичному світі. Безпартійний Бльок захитаний дуже поважно у своїх основах. І нині при голосуванні в соймі над третім читанням бюджету були наглядні для кожного та глибокі риси в його будівлі. Дотеперішня одноцільність цього Бльоку переходить поволі до історії і устами лідера ППС посла Недзялковського зголошено нині в соймі в його заяві іменем центро-лівиці оферту до уряду. Партійний Бльок співпраці з урядом (як тепер тут звуть центро-лівицю) готов заняти позиції Безпартійного Бльоку.

Тільки отверте ще питання, як поставиться до оферти перший маршалок Польщі і які від себе поставить умовини.

Пос. д-р. Ст. Баран.

Бомби в Москві.

З Москви повідомляють, що в однім державнім комуністичнім будинку вибухла бомба, при чім згинуло 6 осіб, а 16 комуністів було ранених. Більшовицька преса пише, що цю бомбу підложили монархісти.

Боротьба з релігією в УСРР.

Ліквідація єрархії української автокефальної православної церкви з наказу комуністів.

У радянській пресі, що виходить в межах УСРР, появилися дня 6. лютого ц. р. інформаційні дані про надзвичайний собор української автокефальної православної церкви, який відбувся в Києві ще в днях 28 і 29 січня ц. р. На цьому соборі, відбутому під проводом митрополита Борецького, виголошено реферат церковної ради про стан української правосл. автокефальної церкви та про діяльність провідних і кермуючих органів церкви.

По рефераті надзвичайний собор приняв довгі резолюції, які, як видно з їх змісту, були продиктовані соборови чрезвичайкою (вона зветься тепер: державним політичним управлінням). Бо ніяка шануюча себе церковна установа таких резолюцій про себе й свою діяльність ніколи добровільно й добросовісно приняти не булаб у силі.

В одному місці цих резолюцій читаємо між іншим такий куріоз: „Низка випадків притягнення діячів УАПЦ до відповідальности урядом за контрреволюційні вчинки також переконують у цьому (що автокеф. церква займалася не релігійними, а політичними справами. — Ред.) надзвичайний собор. До такого висновку доводить ще й те, **що серед членів нашої церкви були й є люди, зовсім нерелігійні, що їх політичні й антирадянські наміри не викликають ніякого сумніву"**. Виходить, що ті люди тому нерелігійні, що не погоджуються з більшовицьким режімом.

Але щож остаточно рішив цей надзвичайний собор? А рішив він, очевидно під терором, ось що:

„Надзвичайний собор УАПЦ визнає, що українська автокефальна православна церква з вище зазначених причин була національно-політичною контрреволюційною організацією, — складовою частиною „Спілки визволення України". Тому надзвичайний собор, категорично засуджуючи всіх тих, хто спричинився до перетворення церкви на контрреволюційну, антирадянську організацію, **визнає дальше істнування УАПЦ за недоцільне й вважає її за зліквідовану. Цим самим припиняють діяльність про-**

XXXXII U 655/29 Postanowienie zarządzenia co do konfiskaty. Sąd grodzki miejski Oddz. XXXIII karny we Lwowie wobec prawomocności tutejszego nakazu karnego z dnia 24. października 1929 XXXIII 655/29, którym uznano winnym Aleksandra Kostyka odpowiedzialnego redaktora czasopisma „Dilo" o wyst. z art. 54 rozp. z 10/5. 1927. Nr. 45 poz. 398 D. R. P. popełnionego w ten sposób iż przez nieoględność jako odpowiedzialny redaktor dopuścił do ogłoszenia w czasopiśmie „Dilo" utworów zawierających treść przestępną mianowicie w Nr. 195 z daty Lwów 3/9 1929 art. p. t. „Poświaszczennja mohył pid Zborowom" o znamionach występku z art. 1. rozp. z 10/5 1927 Nr. 45 poz. 399 D. U. R. P. a Nr. 205 z daty Lwów 14 września 1929 art. p. t. „Naslidki tolerancji" o znamionach występku § 300 i 302 uk wyst. z art. 1. rozp. z 10/5. 1927. Nr. 54 poz. 399 z. U. . P. popełnionego przez to, iż w Nr. 217 czasopisma „Dilo" z daty Lwów 1/10 1929, w rubryce „Nowynky" w notatce „Konfiskata ukraińskych kalendariw" rozpowszechnił drukiem świadomie nieprawdziwą wiadomość o działalności władzy państwowej mogącą wywołać niepokój publiczny, postanowił dnia 29. listopada 1929. zarządzić po myśli art. 41. rozp. z 10/5 1927 Nr. 45 poz. 398 D. U. R. P. ogłoszenie orzeczenie o konfiskacie w tym nakazie karnym zawartego, jak następuje: Na wstępie wymienionym nakazem karnym orzeczono po myśli art. 38 i 81 rozp. z 10/5. 1927. Nr. 45. poz. 398 . U. . P. konfiskatę Nr. 195, 205, 217 czasopisma „Dilo" z roku 1929, z powodu umieszczenia w nich wyżej cytowanych artykułów. Ogłoszenie powyższe o orzeczenia o konfiskacie z zachowaniem warunków art. 30 i 33 rozp. z 10/5. 1927. Nr. 45 poz. 398 D. U. R. P. także w czasopiśmie „Dilo" nakazuje się niniejszem odpowiedzialnemu redaktorowi czasopisma „Dilo".

Za zgodność (підпис нечиткий)

відні органи УАПЦ. Митрополит припиняє своє духовне керівництво УАПЦ, а епископи УАПЦ припиняють своє духовне керівництво округжними церквами й лишаються парафіяльними священодіячами, поряд із священиками, зареєстрованими по парафіях, що залишаються необєднаними в будьяку церковну організацію". (Цитуємо за київською „Пролетарською Правдою" з 6. II. 1930)

Ось документ „релігійної свободи" в краю червоного деспотизму, ось документ терору й насильства, який буде ганебним пятном нинішнього століття і найвимовнішим покажчиком некультурности, анормальности та морального здегенерування теперішних комуністичних „реформаторів світу" для цілої низки будучих поколінь. До цієї справи ще повернемо на іншому місці.

Наслідування старих зразків.

Промова посла М. Струтинського, виголошена на пленарному засіданні сойму в дні 7. лютого н. р. підчас дебати над бюджетом міністерства освіти й віроісповідань.

(Докінчення.)

Одна одинока пом ч. яку дістали українські центральні культурні установи, всі вже на купу разом, це 7.500 зол., які одержало Наукове Товариство ім. Шевченка за часів п. Добуцького.

І це є все від часу істнування Польщі! Мимоходом: Т-во ім. Шевченка, яке майже 50 літ одиноке репрезентувало українську науку перед світом, платить річно понад 30.000 зол. податків. З боку українського громадянства були інспірації, щоби Виділ Т-ва назад відіслав згадану поникуючу квоту, одначе Виділ цього не зробив, не хотячи наражувати Т-во на тим більші секатури.

Прошу Панів! Тих кількасот шкіл, які фігурують ще як українські, по духові навчання на ділі є польськими. Вчать у них головним чином учителі поляки. Підручники, з яких вчиться в цих школах молодь, стоять нижче критики. Нічого спільного вони не мають з твердою дійсністю селянина, нічого або мало що спільного з українською історією та українською культурою.

Маю враження, що Міністерство навіть криється з підручниками і програмами навчання в тих нібито українських школах і школах утраквістичних. Я шукав між виданнями Міністерства спису підручників, з яких учиться у тих школах і програм навчання в них. Та я їх не найшов. Хоч для всіх шкіл ріжних категорій міністерство друкує такі списи і програми доволі пильно. Поміж надрукованими програмами навчання є одна одинока, з якої можна довідатися, що в Польщі є школи, в яких вчать української мови, це програма навчання в учительських семинаріях.

З підручниками для шкіл з українською мовою навчання і підручниками української мови — один великий скандал. Повний хаос! В кожній зі східних Кураторій зобовязують інші підручники. Хто за них відповідає? Хочемо знати імена тих спеців та їхні кваліфікації. Маємо враження, що то ветеринарі, яких відкомандировано від коней до апробування підручників для українських шкіл та підручників української мови. До чого це доходить, нехай свідчить підручник української мови для першого і другого року учительської семинарії. Навіть заголовок польський! А за зміст складається 48 уступів, перекладів з польської мови і ледви 58 з української літератури. Аж кишить у цім підручнику від уступів про польських королів, про польських національних героїв, про Вильно, Гнезно, Краків, шляхту в ріжних віках і т. д. А з історії України є тільки про Нестора, Сагайдачного і Петра Могилу. Автором цього підручника зроблено візитатором (д-ра Д. Лук'яновича). Характеристичний причинок до санаційної політики... Завдяки підручникам, завдяки незнанню української мови в учителів, які головним чином вчаться її щойно від дітей, наука української мови є радше знущанням над нею.

Час не дозволяє спинитися над персональною політикою відповідальних шкільних чинників влади над переслідуванням українського учительства при помочі 58 і 59 параграфів службової прагматики, над злобними методами нищення українського приватного шкільництва та українського Пласту, над зводженням до абсурду програми навчання у тих кількох українських середніх школах. Маємо цілий стіс матеріялів. Вичерпаємо його у формі окремих внесків. Внесків, а не інтерпеляцій, бо ці останні Міністерство ігнорує, а цензура конфіскує, а хочемо, щоби цей матеріял дістався до публичного відома.

Наслідки польської політики у відношенні до шкільництва на українських землях? В році 1911-12 на території Львівської Кураторії було 945.160 дітей, записаних до школи. На підставі офіціяльних даних „Дзєнніка Уженндовего" в році шкільнім 1921-22 було 651.647, а в році шк. 1926-27 — 613.369. Анальфабетизм росте. В деяких околицях поза школою остає понад 50 проц. дітей у шкільному вікі, є повіти, в яких по селах ходить до школи менше, як 30 проц. дітей. Так мається справа в Галичині. На Волині, де є всього 5 українських шкіл (несповна 2 проц. чехів має там 17 шкіл) є ще гірше, а що й казати про Полісся.

Українське населення має почуття небезпеки, яка йому грозить. І воно шукає виходу, стрічаючись навіть у боротьбі з анальфабетизмом з нечуваними перешкодами з боку влади.

Прошу Панів, часто чуємо, про те, що, мовляв, Польща є бастіоном західньої культури на сході. Що є підставою західньої культури!? Прегарно висловив це російський фільософ Чаадаєв: „На заході ідеї обовязку, справедливости, права, порядку, розвиваються з фактів і являються підставами суспільства. Є це атмосфера заходу, є це більше як історія, більше ніж психольогія: це фізіольогія европейця".

Все це, що я навів, є наглядним документом, як далеко Польщі до заходу, як жахливі спустошення зробили в ній втри з далекого сходу.

В понеділок голова Жидівського Клюбу говорив, що вправді нема ще в Польщі у відношенні до т. зв. національних меншин провесни, одначе є вже відлига. Помиляється п. посол Грінбаум під враженням 50.000 зол., ухвалених в Комісії на цілі жидівського фахового шкільництва. То не провесна, то примха піаноос'нної аври. В настроях самозакоханих людей перелом викликує тільки катастрофа.

Кінчу. Наші відкинені на Комісії внески поновимо. Якщо уважаєте, Панове, що найкращою політикою є доливання оливи до огню, даємо Вам нагоду діляти нову порцію.

Справлення похибки

В першій частині промови (див ч. 33, перша сторінка) зайшла прикра похибка: у 18-тій стрічці з долу в третій шпальті пропущено після слова шкільництво речення: Зате дано собі духа у відношенні до українського учительства:

Арештування на Україні.

Арештовані діячі української автокефальної православної церкви.

Аж тепер довідуємося з радянської преси що між арештованими українськими національними діячами на Україні є такі провідні діячі та ерархи української автокеф. православної церкви: митрополит В. Липківський, епископи: **О. Ярещенко, С. Орлик, Ю. Жевченко, К. Кротевич, Пивоваров** і накінець відомий церковний діяч **В. Чехівський.**

Промова Рикова.

На однім зїзді у Москві, Риков виголосив промову, в якій заперечив поголоски, начеб то більшовики переслідували релігію. Він заявив, що за кордоном збільшилась антирадянська кампанія і що Европа підготовляє публичну опінію для війни проти СРСР.

Академічний бльок нац. меншин у Вильні.

У Вильні утворився спільний союз студентів університету ім. Ст. Баторія — литовців, українців і білорусів.

Ревізія в більш. посольстві в Мексику.

Агенти тайної поліції перевели ревізію в льокалі посольства СРСР, у Мексику, переглянули папері бувш. повновластного міністра СРСР і з'арештували одного зі службовців. Самого міністра придержували протягом 3 год. у Вера Круз і щойно потім він міг відїхати. Дипл. печатки на його клунках зірвали і зревідували всі дипл. документи

Прімо де Рівера в Парижі.

Париська преса повідомляє, що до Парижа приїхав несподівано Прімо де Рівера.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ. 4)

З нових книжок.

3. „Зірка", Б. Лепкого.

Найбільшою кривдою, яку критик міг би заподіяти Б. Лепкому, було би вважати „Зірку" — твором, що має претенсії до літератури вищого рівня. Від перших кільканацяти сторінок не сумніваємось у справжній спонуці автора. Б. Лепкий уміє навіть відпочивати — пишучи. Мало хто з наших письменників має той дивний сентимент і хист, що дає йому змогу писати без ніякого зусилля щось принагідного, на поклик моменту і для його потреби.

„Зірка" є таким легким, безпретенсіональним твором для масового читача. Може прийшло Б. Лепкому й на гадку: чому наші письменники так мало беруть сюжетів просто з життя і він хотів показати, що такі сюжети є. „Зірка" має змалювати долю двох наших громадян, з яких один умів штудерно оминути безпосередньої участи у війні й запевнив собі вигідне становище після неї, а другий перейшов усе пекло фронтової різні і з ментом мира лишається без усяких засобів прожитку, знесилений фізично й непідготований до нової боротьби — за істнування. Герой війни мусить жити з ласки щура в запіллі. Дія цієї історії: йде в маленькім містечку на Закарпатті. Ладо Пилипець — ідейна людина, якого пече кожна підмога з руки свого товариша, Барила, хоче сам станути на ноги. У цьому допоможе йому духова посестра Зірка, інтелігентка, що також приневолена на еміграції не цуратись ніякої роботи й працювати як служниця в молочарні.

Пилипець закохується в Зірці від першого погляду. І вона в ньому. Кохання без громів і блискавок, непорозумінь, перипетій, або якихнебудь глибших переживань. Зірка стає, — як це відчуваємо від першої знайомости з нею — провідною зіркою героя і стане його жінкою.

Вся повість поділена на білі й чорні характери, які відбивають від себе так ясно, як чорнило від паперу. Важко уявити собі, щоб автор не зробив цього свідомо, маючи перед очима читачів, які не хотять проблем, психічно складних характерів, навіть інтриг, які могли би кинути невиразну тінь на ідейний підклад твору або шляхотні мотиви діяльности головної пари.

Ладо Пилипець вертається із війни морально й фізично знесиленим. Позатим вона не полишила в ньому ніяких інших слідів; він не має глибших переживань, його зір не загострився в обсервації людей і подій, його світогляд — невиразний, як його становище в тісній провінціяльній закутині. Те, що він зазовується як гімназист і що його кохання; всі його думки, почування й слова мають такий-же характер — що-найбільше „студентської" події, можна би собі пояснити хоча би тим, що після кількалітньої фронтової служби вояки часто були захоплені першою жінкою, яку зустріли — навіть за лядою. Факт, що Зірка злохочує свого Лада, щоби він зважився взяти посаду в мандрівнім театрі, є для нього доказом її великої енергії й інтелігенції. Коли він зустрічається з нею в молочарні або вечером на самоті і веде закохану розмову, таку саму, яку веде кожний закоханий у гарній молочарці — перед ним немов би простяглось небо і немов би бачив крила янголят. У цій повісті з повоєнного життя повторяється все точнісінько так само, як у наших плаксивих передвоєнних повістях, де найсильнішим акомпаніяментом дуже пересічної історії було ...само серце сентиментально настроєної читачки.

Рецензент „Українського Голосу" запримітив дуже влучно, що „Зірка" надається для якнайширших кругів нашого жіноцтва. При цій нагадується славна французька „Рожева Бібліотека", на якій виховуються покоління молодих гімназисток, інститутки і учениць монастирських шкіл. У цій бібліотеці кохання змальоване менш-більш так само, як у повчальній розмові бабусі, коли вона дає своїй внучці останні ради перед шлюбом.

Навіть та єдина заслуга, яка робила би Лада в наших очах трохи енергійною людиною — його рішучість супроти підлабузнювання дикторової — не є ніякою заслугою, бо він, як закоханий, поза своєю „зіркою" світа божого не бачить.

„Зірка" має підзаголовок „Повість". Вона охрещена неточно і така неточність повторяється в нас досить часто. Хоч як важко дати дефініцію повісти, ми відріжняємо її дуже ясно під оглядом форми від оповідання. Повість іде або вшир у малюнку якогось середовища або вглиб в аналізі психольогічних конфліктів. „Повість" — це слово, яке обіцює читачеві якусь картину, нехай би і фільмову. Тимчасом „Зірка" є нарисом, незалежно від своїх розмірів довшого оповідання. Вона робить враження, якби була начеркнена навіть не чорнилом, а олівцем. Це робить її незвичайно легкою в лектурі і дає їй змогу виконати ту педагогічну, скромну ролю, для якої вона призначена.

З сенатської бюджетової комісії.

Виступ сен. В. Децикевича.

В сенатській бюджетовій комісії при бюджеті мін-ства рільництва сен. Децикевич підчеркнув, що уряд не має жадної ясної програми, як помогти хліборобству і усунути тяжку кризу. Посередньо признав це новий міністр, який заявив, що своїм найважнішим завданням вважає вироблення програми для піднесення хліборобства. Однак сама програма не поможе, бож і міністр вказав на державні можливости й конечности, що не дозволяють на справжню поміч. Так само відомі слова п. Бартля в липні 1926 р., що уряд вважає поширення хліборобської продукції вугольним каменем своєї господарської програми, остали лише гарною фразою та не перешкодили, що хліборобство опинилося у важкому положенні. У витратах міністерства переважають витрати на персональні цілі, а навіть у цьому році, що стоїть під знаком ощадности, побільшено витрати на платні урядовців та на дослівно — наукові інститути, з яких хліборобство не має жадної користи. Супроти українських господарських організацій уряд займає неприхильне становище, добачуючи вже в самому істнуванні „Сільського Господаря" політичну акцію, яку треба поборювати. Затє приватній польській організації, Малопольському Рільничому Товариству, уряд надав становище урядового органу і признає йому державні та самоуправні субвенції. Промовець заповів, що при нарадах над скарбовим законом внесе резолюцію, щоби із бюджетових надвишок в квоті 25 міліонів зол. призначених на короткоречинцевий пільговий кредит для дрібних хліборобів бодай одну пяту частину признано українським кредитовим установам. Міністер відповів промовцеві, що бажає співпраці всіх хліборобів також споміж національних меншин, але не позволить вводити політики у господарські справи (?!). Щодо субвенцій підкреслив, що „Сільський Господар" не вніс жадного подання за субвенцію.

При бюджеті міністерства справедливости сен. Децикевич заявив, що українське населення не має довіря до судів ізза безнастанних політичних процесів, попереджуваних довготриваними слідчими арештами, з причини непошанування суддями мовних прав застережених українському населенню законом, а також тому, що українських суддів систематично не допускається на кермуючі посади у судівництві. З черги промовець обговорив накладання староствами на українських священиків діймаючих гроше вих кар та кар арешту за вживання в урядовій переписці української мови. Правної основи ці кари не мають, бо не можна без насильства над льогікою признати парохіяльні уряди державними органами влади, що обовязані урядувати в державній мові, а навіть, якби їх признати такими, не було би основи до карання їх тому, що одна державна влада, староство, не має права карати іншу державну владу, і священики могли би бути потягані до відповідальности лише дисциплінарної перед церковними властями. Не зважаючи на цей зовсім ясний правний стан найшлися вже суди, які затвердили цього роду адміністративні присуди. Видно з того, що признання судам права рішати про відклики від адміністративних кар не дає жадної запоруки проти адміністративної самоволі.

Тютюнові експерименти.

Великі матеріяльні втрати плянтаторів тютюну, українських селян наслідком експерименту державного тютюнового монополю.

До того важкого горя, яке переживає наше село, на селян кількох подільських повітів найшло ще нове нещастя. Тамошнє селянство управляє багато тютюну, який доставляє до фабрики в Монастириськах і в Ягольниці. Серед цьогорічної скрути надіялись селяни, що хоч тютюном поправлять трохи свої справи. А тут вийшло навпаки: Не лише не поправили свого тяжкого положення, але ще зазнали нового лиха. Майже весь тютюн, який звезли селяни до фабрики, визнано за неужиток і не лише нічого за нього не заплачено, але селяни ще мусять повернути зачети, які добрали на тютюн з гори. Всього лише 10 відсотків тютюну принято і зачислено його до найнижчих кляс.

Страти селян, плянтаторів тютюну величезні. Повітова канцелярія Укр. Нац. Дем. Обєднання в Підгайцях підрахувала ті страти в деяких селах свого повіту і виявилось, що стратили: село Голгочі 18.449 кг., Вербів 11.814 кг., Гнильче 13.864 кг., Горожанка 23.535 кг. Можна собі уявити, які страти поніс цілий повіт, коли всього чотири села стратили 67.662 кг. на круглу суму 135.000 зол.

Коли про це довідався провід Укр. Нац. Дем. Обєднання, то негайно доручив послові Заваликутові, розвідати на місці в чому річ. Посол Завaликут виїхав у першу чергу до Монастириськ і говорив в цій справі з директором фабрики та інспектором з Варшави. Вони й підтвердили, що справді майже весь цьогорічний збір тютюну відкидається, а сам посол бачив, як його в стиртах спалюється. Причина такого нещастя селян лежить у тому, що тютюн не є належно висушений. Але директор фабрики сам зазначив, що в цьому не винні плянтаторі тютюну. Причина лиха є в тому, що цього року роздано плянтаторам насіння нового угорського тютюну (тонколистого), який не видержав минулорічного вохкого клімату нашого краю. Вправді, рік перед тим зроблено пробу з тим тютюном і вона вдалася, але це треба хіба завдячувати відповідним умовинам цього року.

Цьому великому лихові селян не можна зарадити на місці, а навіть інспектор з Варшави сказав, що є безрадний і якогось виходу в цій справі треба шукати у Варшаві. Зібравши всі потрібні відомости в Монастириськах, посол Завaликут засягнув ще інформацій у інших поблизьких фабриках та виїхав з зібраним матеріялом до Варшави, щоби передати його Українському Клюбові а Клюб в свою чергу вживе всіх заходів, щоби полекшити долю селян-тютюнових плянтаторів. Бо тяжко навіть подумати, щоби така маса селян поносила такі величезні страти на плянтаціях тютюну лише з тої причини, що стала жертвою болючого експерименту.

За загальну тверезість!

Український Народе!

Український Епископат, Центральні культурно-освітні, економічні та гуманітарні установи звертаються отсим до Тебе в дуже важній справі:

Чи не бачиш, як паноширться пиянство між усіма верствами нашого громадянства й нищить родинне щастя, основу суспільности?

Чи не бачиш, як тисячі наших братів і сестер через пиянство попадає в розпуку і нужду?

Чи не чуєш щодня про злочини, убивства, крадіжі та розбої, яких допускаються старі і молоді на підпитку?

Чи не знаєш, що батьки-пяниці приводять на світ тупоумних дітей, ідіотів, епілептиків, сухітників або із вродженим нахилом до злочинів?

Чи не бачиш, якого страшного національного злочину допускаються всі верстви нашого громадянства без ріжниці стану і полу, кидаючи річно пів міліярда золотих на алькогольні напитки та тютюн, тоді, як у цілому краю панує безробіття й недостаток, а наші культурні, й освітні економічні та гуманітарні установи нидіють з недостачі матеріяльних засобів?

Український Народе!

Найвищий час схаменутися та глянути у вічі сумній дійсности. Треба вже раз пізнати ту невмолиму правду, що сила одиниці та усього народу лежить у тверезости, що коли хочемо діждатися кращої будучини то мусимо випровістити безпощадну боротьбу алькогольним напиткам і їх розсадникам — коршмам.

У тій ціли проголошуємо цього року, як і кожнього місяць лютий — місяцем боротьби з алькоголем та коршмами.

Нехай кожний почне від самого себе! Зречімся вживати цієї страшної отрути та перестаньмо до неї силувати других!

Відвикаймо від поганих та погубних пияцьких звичок!

Виховуймо нашу молодь, будуччину нашого народу в повній здержливости від алькоголю!

Вчімося вживати нешкідливі безалькогольні напитки!

Нехай у кожній громаді відбудеться плебісцит проти коршми!

Не відкривайте при нашій кооперативі „дрібної продажі пляшкового пива", бо воно нарівні з горівкою є отрутою та причиною деморалізації!

Нехай не буде в нас одного Брацтва, Читальні, Сокола, Лугу, Кружка „Рідної Школи", чи якого іншого культурно-освітнього товариства, яке не відбуло би в місяці лютому принайменше одних сходин присвячених боротьбі з алькоголізмом.

Вступаймо масово в члени Товариства „Відродження" і засновуймо в кожній громаді кружки та філії товариства, в яких згуртувались би всі громадяни й громадянки, що словом та добрим прикладом хочуть ширити тверезість!

Не словом, а прикладом докажім, що ми є живим, великим народом, що хоче кращої будуччини та вміє до неї змагати!

† Андрей,
Митрополит Галицької Землі.

† Григорій,
Епископ Станиславівський.

† Йосафат,
Епископ Перемиський, Самбірський і Сяніцький.

† Іван, Епископ. пом. Льв. Епарх. — **† Никита,** Еписк. Канадійський і пом. Льв. Епарх. — **† Іван,** Епископ пом. Епарх. Станисл. **† Григорій,** Еписк. пом. Епарх. Перем., Самб. і Сяніцьк.

За Головну Раду Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження":
Д-р І. Раковський, голова, Я. Макарушка, секр.

За Головний Виділ Товариства „Просвіта":
М. Галущинський, голова, В. Мудрий, секретар.

За Головну Управу Товариства „Рідна Школа":
І. Кокорудз, голова, Д-р М. Коновалець, секр.

За Виділ Українського Гігієнічного Товариства:
Д-р М. Панчишин, голова, В. Куцик, секретар.

За Виділ Лікарського Товариства:
Д-р М. Музика, голова, Д-р О. Прийма, секр.

За Головну Раду Українського Краєвого Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молоддю:
Модест Каратницький, голова, Роман Мармаш, секретар.

За Виділ Товариства „Учительська Громада":
В. Радзикевич, голова, П. Сиротюк, секретар.

За Виділ Товариства Допомоги Українським Інвалідам:
Д. Паліїв, голова, Д-р П. Деркач, секретар.

За Виділ Товариства „Ощадність":
Д-р К. Левицький, Дир. О. Саєвич.

За Ревізійний Союз Українських Кооператив:
Ю. Павликовський, В. Кіцула.

За Старшину Товариства „Сокіл-Батько":
А. Будзиновський, П. м-голова, Степан Корецький, справник.

За Редакцію „Вістей з Лугу":
Д-р Р. Дашкевич, І. Мамчаківна.

За Виділ „Союзу Українок":
М. Рудницька, голова, М. Мрицівна, секретарка.

За Взаїмну Поміч Українського Вчительства:
С. Щетинський, за секр.

За Виділ Товариства „Медична Громада":
Р. Осінчук, голова, О. Воронка, секретар.

За Виділ Студентської Філії Т-ва Наукових Викладів ім. Петра Могили:
А. Фіголь, голова, Я. Гарасимович, секретар.

За Товариство Українських Ремісників „Зоря":
Гевак Степан, голова, Микитка Степан, секр.

За Союз Протиалькогольних Гуртків Молоді:
Ю. Каменецький, голова, Т. Ковальський, секр.

Протифашистівський замах.

З Триесту повідомляють, що в будинку „Пополо ді Трієсте" в год. 11 передполуднем, коли всі редактори працювали в льокалях редакції, а складачі в друкарні, вибухла бомба, яка потрясла цілим домом і наробила багато шкоди. Бомба вибухла в кімнаті коректорів і тяжко поранила редактора Нерія і двох коректорів та стенографа. Редакторові треба буде ампутувати обі ноги. Поліція підозріває, що бомбу підложили члени югославянської організації „Охорона".

Республика в Еспанії?

Еспанський амбасадор у Льондоні дав заяву в звязку з кружляючими в Льондоні чутками про недалеке проголошення републики в Еспанії. Амбасадор пояснив, що провідник ліберальної Романонес веде акцію для розбудови демократії в рямцях конст. монархії, при чому ліберали не застерігаються щодо особи короля Альфонса. Династію від упадку може охоронити лише розбудова конституційної монархії на зразок Англії та Бельгії.

На парляментарній арені.

Гострі тертя в Б. Б.

(ік) В соймових кульоарах не перестають говорити про вчорашне несподіване засідання клюбу ББ., на якому голова клюбу полк. Славек запропонував ухвалити резолюції з надзвичайно гострим випадом проти опозиційної більшости сойму й особи марш. Дашинського включно зі справою про вплив чужих аґентур і т. д. Підтримують версію, що стримано отвертий виступ президії ББ., який мав би на меті підкреслити гострі ріжниці поміж ББ. і соймовою більшістю, лише наслідком загрози премієра Бартеля, що він уступить. У звязку з цим кружляють поголоски про щораз більше зрілий намір виступлення з клюбу ББ. численних його послів, невдоволених войовничою тактикою нинішньої його президії. М. і. мав би виступити заступник голови ББ. пос. Бойко. До опозиції в клюбі ББ. належить м. ін. і проф. Кшижановський. Останні тертя клюбу ББ. стоять у звязку із закулісовою кампанією т. зв. полковницької групи проти уряду премієра Бартеля. У звязку з цими справами появилися вже чутки про негайне зачинення соймової сесії зараз після ухвалення бюджету. Інші версії кажуть, що завданням клюбу ББ, а радше його нинішньої президії, є довести до того часу до нового напруження в положенні, щоби можна після прийняття бюджету сойм розвязати.

Перед димісією міністра освіти?

(ік) Вчора передполуднем премієр Бартель приняв міністра освіти Червінського. Про зміст конференції не видано жадного бюлетину. Здається, що ця нарада стоїть у звязку з авдієнцією у голови уряду польського епископату, який, як відомо, веде разом з ендецькими політичними колами кампанію проти мін. Червінського за його буцімто вороже становище до питання впливів костела на виховання молоді. Підтримується дальше поголоска про недалеке уступлення мін. Червінського, при чому лянсують на це становище кандидатуру ґр. Францішка Потоцького.

Телефонічний підслух.

(ік) Правнича комісія рішила предложити соймові внесок на вибір надзвичайної слідчої комісії для розсліду справи істнування офіціяльних і неофіціяльних телефонічних підслухів. Комісія має складатися з 7-ох членів і має мати право переслухувати заінтересовані сторони, покликувати специялістів і свідків, а урядовці при переслухуваннях мають бути звільнені від урядової тайни. Комісія має мати також право реквірувати в судах і адміністраційних владах відповідні акти. Проти такої ухвали голосували представники ББ., які спротивилися головно заприсяженню свідків, звільненню урядовців від урядової тайни та реквіруванню урядових актів. У засіданні комісії брали участь і промовляли пос. д-р В. Загайкевич і пос. д-р С. Біляк.

Відложення справи Чеховича.

(ік) На засіданні бюджетової комісії, як комісії слідчої в справі б. мін. Чеховича, на внесок пос. д-ра Лібермана, як соймового обвинителя, комісія рішила відложити наради над цею справою до часу отримання й розгляду урядового внестку на додаткові кредити за бюдж. рік 1927-28. Таким робом звязано дальший хід справи Чеховича з довгою процедурою резглядення бюдж. зачинень і додаткових кредитів. Отсю ухвалу комісії вважають одним з вислідів компромісу, осягненого закулісовою дорогою між прем. Бартелем і лівицею при принятті проф. Бартелем місії творення кабінету.

Темна справа з послом Б. Б.

(ік) Реґуляміновa комісія сойму обміркувала вимогу видачі судові пос. Бацьмагу, якого прокуратура обвинувачує у злочині обману й підпалу в трьох випадках, в помочі крадіжи, дефравдації церковних грошей і дефравдації на становищі війта суми 12.00 зол. Комісія рішила видати посла Бацьмагу на основі всіх обвинувачень за виїмком закиду дефравдації 12.000 зол., щодо якого рішено зажадати доповняючих актів від прокуратури. Вся ця справа дуже темна, бо пос. Бацьмага, який був вибраний з лісти ББ. і якого ББ викинуло з клюбу, оголошував у своїм часі отвертий лист в пресі, в якому давав до пізнання, що доходження проти нього зроблено тенденційно, з помсти за зміну політичних переконань.

Мешканева нужда.

(ік) Делеґація обєднаного Союзу наємців і піднаємців (комірників) Польщі склала маршалові сойму і головам усіх клюбів меморіял у справі мешканевої катастрофи в Польщі та в справі вповелізації закону про охорону комірників і введення в життя закону про протиділання в мешканевій лихві й торговлі помешканнями.

Конституційна комісія. — Скасування закону, що обмежує права горожан.

Дня 13. лютого на засіданні соймової конституційної комісії відбулося третє читання проєкту закону про ухвалення скасування обмежень прав національностей і віросповідань. Референт пос. Ліберман зазначив, що згідно з реґуляміном дискусія й внесення нових поправок недопустимі та треба приступити до голосування. Референт пригадав, що уряд предложив, щоби 1. уст. проєкту заступити іншою стилізацією: заключені в правних приписах, виданих перед злоуттям польської державности, правні обмеження у відношенні до польських горожан із титулу їх походження, національности, раси або релігії не мають обовязуючої сили, наскільки суперечать з правного боку, що виходить із відзисканням польської державности. Після дискусії цілий закон приняли в 3. читанні. Опісля обговорювали формальні справи. Пос. Чапінський обговорив точку погляду соц. партії щодо зем. власности, справи нац. меншин і підкреслив, що приписи конституції тут недостаточні та заявився за територіяльною автономією. В справі релігії ППС. є за відокремленням церкви від держави та противиться віроиспов. шкільництву. Найближче засідання в пятницю.

Справа листу марш. Пілсудського.

На денному порядку комісії для розгляду справ подій у соймі з 31. жовтня була справа листу марш. Пілсудського, який він вислав у перших днях листопада до прем. Світальського, а говорить м. ін. про марш. Дашинського. Голова комісії п. Четвертинський не хотів оголошувати уступів листу, що обиджують марш. Дашинського. Референт пос. Ліберман згодився зі становищем пос. Четвертинського й відчитав комісії лише річеві уступи листу. Пос. Четвертинський подав дослівний зміст листу всім членам комісії, отже й членам ББ. Пос. Славек і Подоський (ББ.) після того, як приватно заанакомилися з текстом листу марш. Пілсудського, відчитали заяву, в якій помістили саме ті уступи про марш. Дашинського, що їх пос. Четвертинський хотів признати довірочними. З огляду на таку нельояльність пос. Славека та Полоського пос. Четвертинський зрікся головства комісії. Пос. Славек, Подоський та Козловський заявили, що не будуть більше брати участи в нарадах комісії.

Кріза на становищі міністра закордонних справ?

На засідання сойм. комісії закордонних справ дня 13. лютого, на якім мала відбуватися дискусія над експозе міністра закордонних справ, мін. Залеський не прийшов, а прислав лише держ. підсекретаря Височького. За його посередництвом повідомив, що важні справи не позволяють йому прийти на засідання. Соймові партії, крім ББ., вважають це демонстрацією проти сойму в звязи з тим, що сойм зредукував міністрові закордонних справ дисп. фонд. Комісія постановила відложити засідання до пятниці. Як відомо, мін. Залеський в бюдж. комісії після ухвалення зменшення дисп. фонду сказав, що цю справу вважає питанням довіря до його особи та поробить із того висновки.

Виборча ординація для громад південних воєвідств.

Дня 13. лютого соймова адміністраційна комісія радила далі над звітом адм. підкомісії про виб. ординацію для громад у півд. воєвідствах. Закон приняли в цілости в II. читанні. М. і. і приняли поправку пос. Дзєжановського, яка домагається, щоби *кандидати на війтів і члени гром. ради здавали іспит із знання польської мови в слові та письмі*. При принятті тієї поправки зложили вотум сепаратум пос. Дзюба та *Целевич*. Перейшло внесення пос. Дзєжановського, щоби вибір війта затверджував староста, як предсідник пов. виділу, а не повітовий виділ, як предкладав референт пос. Путек.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·78·00—8·78·50 чеська корона 0·26·25—0·26·50, австрійський шілінґ 1·25·00 1·25·50 румун. лей 0·05·00 0·05·50 французький франк 0·34·75 0·35·00, швайцарський франк 1·71·90—1·72·10 фунт штерлінґів 43·30·00 — 43·50·00, радянський червінець 15·00 - 15·50 німецька марка 2·12·80—2·12·95

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 5960.** 238 12—?

— **Свято проголошення самостійности України.** В понеділок дня 17. лютого ц. р. в год. 8. веч. в салі Т-ва ім. Лисенка (Шашкевича ч. 5) відбудеться святочний вечір в память 12-ої річниці проголошення самостійности України при співучасти Вп. п.: І. Туркевичівни, Н. Юрфинської, проф. Й. Москвичіва, проф. В. Кудрика, бандуриста Д. Гонти, Луговичок і Луговиків та хору „Сурма“. Подробиці в афішах. Білети можна набути дня 17. в книгарні ім. Шевченка від год. 9. рано до 5. пополудні а потім в касі театру.

— **Парох-москвофіл застрілив студента.** О. Яворський Йосиф, відомий москвофіл, парох Ляшкова, той самий, що виступав зі своїм хором у часі цьогорічного Йордану на Марійській площі, застрілив студента першого року прав Шавлюка у Ляшкові. Як до цього дійшло — не знаємо. Зате знаємо, що. о. Яворський є відомим польонофілом, відзначеним навіть за „заслуги на полі військової підготовки (пшиспособеня)“.

— **До справи Великого Львова.** Дня 13. лютого в громадськім уряді на Замарстинові відбулося спільне засідання представників трьох громад: Знесіння, Клепарів і Замарстинів проти проєкту злуки цих громад з містом Львовом.

— **Після дефравдації в Касі Хорих м. Львова.** Про дефравдацію у Касі Хорих у Львові писалося в пресі вже дуже багато. Як довідуємося, дефравдант Йосиф Гуль, урядовець Каси Хорих, який присвоїв собі 9.000 золотих, ціле своє життя будував на зраді й обманах: Як тільки у Львові закріпилась польська влада, Йосиф Гуль покинув гр.-кат. обряд і явно опинився в польськім таборі. Як довго Каса Хорих була під впливом ППС, цей добродій був загорілим соціялістом; коли-ж верх взяв ББ то Йосиф Гуль покинув соціялістів і перейшов до ББ. і став членом орґанізації урядовців, які підпирали цей політичний табор. За це його іменовано касієром, хоч деякі урядовці остерігали комісаря Каси Хорих, щоби не віддав каси в непевні руки цього карієриста. За півтора місяця свого урядування в Касі Хорих, цей касієр нагосподарив для себе 9000 золотих.

— **Що чувати про ґен. Кутепова?** У Парижі ходять поголоски, що ґен. Кутепова вивезено до Бельгії і що його проводили аґенти ДПУ переодягнені за бельгійських жандармів. Французька преса пише, що кілька днів перед зникненням ґен. Кутепова, у Ревлі нараджувався радник радянського полпредства в Парижі Аренс із секретарем радянського посольства в Естонії і порішили усунути з Парижа цього невигідного для більшовиків ґенерала і що ці два комуністи переговорювали в тій справі із Москвою, звідки Літвінов прислав дозвіл вивезти Кутепова із Парижа. „Матен“ пише, що місяць перед зникненням із Парижа, ґен. Кутепов був у Берліні, де переговорював з російськими еміґрантами про пляни дальшої антибільшовицької акції і про що довідалось ДПУ. Деякі особи бачили сірий автомобіль, яким вивезено ґен. Кутепова у містах Севрі, в Рамбує і Шато Ренар. У місті Севрі авто спинилось і одна дама бачила в цьому авті 5 осіб, колиж ця дама хотіла науважно приглядатись автомобілевим пасажирам, шофер замкнув двері автомобіля і заслонив шибу вікна, після чого авто скоро віціхало далі. Бурцев заявив представникам преси, що Кутепов схований більшовиками десь на селі в околиці Парижа. Парижська поліція назначила пів міліона франків нагороди за винайдення Кутепова.

— **Передшлюбна порадня у Варшаві** Польське евґенічне товариство улаштувало у Варшаві бюро передшлюбних порад, яке буде давати безплатні поради як і з ким женитись та виголошуватиме реферати на цю тему. Варшава приняла цю нову інституцію досить скептично і мало хто вірить, щоби передшлюбна порадня змінила хоч одно подружне пекло у рай.

— **Ріжні вісти.** Рада міста Лодзі поставила письменника Боя-Желенського кандидатом до літературної нагороди Лодзі. — Маґістрат м. Ґдині старається дістати позичку у висоті 1 міліон долярів. Ця позичка мала би бути загарантована урядом і вжита на розбудову пристані та міста. — В 1930 р. може найти працю в Німеччині 100.000 сезонових робітників із Польщі. Цього року Греція святкує 100 літні роковини визволення грецького народу з під турецького ярма. — Статистика виказує, що найдовше живуть люди в Болгарії, де в 1929 р. було 158 осіб

які пережили ...0 літ. Між тими старцями було найбільше осіб, що мешкали в селах у гірських околицях і що між ними було більше жінок як мужчин.

— **З діяльности Народньої Організації Українців м. Львова.** В неділю дня 16. II. ц. р. год. 5 попол. в салі читальні „Просвіти" на Личакові при вул. Крупярській ч. 15 відбудеться з рамени Народньої Організації Українців м. Львова відчит ред. Григорія Гладкого на тему положення українського народу під усіма займанщинами. Вступ вільний. Громадян личаківської дільниці просимо о численну участь. — **Дільн. Старшина Нар. Орг. Укр. м. Львова.**

— **Концерт колядок і щедрівок** уладжує „Міщанське Братство" у Львові при співучасти мішаного хору під управою д-ра В. Недільки в салі Ремісничої Палати (Стрілецька площа) в неділю дня 16. II. в 5 год. попол. В програмі колядки й щедрівки Бортнянського, Стеценка, Кошиця, Лисенка й Річинського.

Новий катальог книжок на 1930 рік висилає даром бібліотекам Книгарня Наукового Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. 1318 7-10

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 13. лютого ц. р.: за масло експортове солене й несолене пріма по 5·20 зол. за кільограм; за літру молока 0·38 зол.; за літру сметани 1·90 зол.; за копу яєць 7·60 зол.

На підмогу театрові.

Маскарада „Кооперативи Український Театр" у Львові.

Перервана однорічною балевою жалобою „Театральна Маскарада" ожила цього року з тоюже, що й у минулі роки, похвальною метою—підмоги для нашого театру. На вечір вибрано ту залю, в якій відбувалися вистави нашого театру, тобто „Ремісничої Палати", зрештою куди краще пригожу на балі, як на вистави. Чисті, білі стіни прибрані смерічиною й прегарними килимами, випозиченими, як завсіди безінтересовно, п. Хамулою.

Гості почали сходитись поволі, та перед 12-ою саля й сумежне фоає були набиті битком. Загальне враження: наслідком економічної кризи у порівнанні з попередніми роками теперь дещо понизився мистецький і „купецький" рівень масок і костюмів. Бракувало багато наших заможніших дам і панночок, що традиційно дбали за дорогі сукні або придумували рідкі й дотепні маски.

Поруч зразкової (кажуть найкращої джезбендової у Львові) музики моргає у кутку 11 нагород і оглядає клопітливо кандидатки. Жюрі складене з 9 осіб має чимало клопоту, щоби вибрати два-три перші костюми, найбільше заслужені. Не було ніодного такого, щодо якого всі годилися би без сумнівів. У неменшім клопоті є нагороджені. Перших вісім має перед собою до вибору по черзі майже рівновартні „цінности", складені в дарунку на цей вечір: образи від п-ні: Я. Музикової, П. Холодного, І. Іванця і П. Ковжуна; килим від п. Хамули; кавовий сервіс і дві вази від п. Ониська; дамську матерію від п. Стефановича, декоративну подушку вишиту гуцульським вівним стібом від „Нової Хати", книжки від „Просвіти" і від випозичальні „Ізмараґд".

Хто нині дивується, коли почує, що образи наших артистів у золотих рямах переплітаються у виборі премійованих пань із трохи практичнішими, хоч і гарними, предметами? Практична добаǃ Почувається це і в буфеті, де дорогі вина стоять нетикані, бо всі вдоволяються щедрим дарунком „Львівських Броварів", — де гості заїдають „канапки" і здалека глядять на мистецьку солодку гору з рогом Амальтеї, даровану нашим добрим громадянином і відомим цукорником п. Стецьковим.

В 1-ій год. вночі жюрі Маскаради, щоби звільнити деякі маски від тягару, що носять на собі, збирається на нараду, що тягнеться довго і переміняється в оживлену дискусію. Одні боронить наскрізь мистецьких костюмів із чисто мистецького погляду, другі є за оригінальністю, треті — за „грацією". Вислід голосування, опертий на старім демократичнім принципі більшости голосів, є такий: 1-а нагорода: Улий (п. Дарія Березинська), 2-а Вінна (п. Маланка Кравців), 3-а Шишка (п. Марія Токарська), 4-а Книгарня (п. Марта Рудницька), 5-а Вазон (п. Анна Барановська), 6-а Кужеля (п. Ярослава Мудра), 7-а Кістяк (п. Ірина Ніжанковська). 8-а Джокер (д-р Ірина Левицька), 9-а Банани (п. Ольга Примаківна) 10-а Подоляк (п. В. Софронів-Левицький) 11-а Маківа (п. Віра Кульчицька).

З інших масок заслужили на попадання такі костюми як „Писанка", „Котик", „Бальон", „Виноград", „Годинник", „Пава", „Мухомор", „Черкесик".

Маскарада протяглась до білого дня. Головна заслуга в повнім її успіху належиться тим паням з комітету, що не жалували часу й труду у підготові вечора, а в день балю влаштували власними силами буфет і вели його невтомно по за досвіток.

Памяти пок. проф. І. Левинського.

Святочна академія в 10-ліття смерти заслуженого діяча.

Битком набита саля „Української Бесіди" у Львові (в неділю 9. ц. м.) свідчила про те, що громадянство Львова памятає про працю й заслуги пок. професора техніки Івана Левинського, в честь якого влаштувало академію агрономічно-технічне товариство „Праця", що носить його імя як свого патрона. Одночасно це гарне свято було доказом, що й у нас уміють цінити творчі зусилля визначних одиниць і бережуть у вдячній памяти заслужених для народу діячів.

Академію започаткував довшим, наскрізь ціловим вступним словом інж. Корнелля, в якому змалював постать покійного професора, його небуденну творчу енергію й активність та його величезні заслуги для нашого народу. Ця промова заслугувала б на опублікування в пресі чи в спеціяльному журналі. Ми тут згадаємо тільки, що пок. Іван Левинський був не тільки основоположником і піонірем українського промислу, але й основником і добродієм агрономічно-технічного т-ва „Праця". Ця „Праця" стала його духовою дитиною і їй він записав одну третину свого великого майна (як і свому синові та своїй доньці). Позатим варто згадати, що проф. Левинський як архітект вибудував цілу низку монументальних, передовсім шпитальних будинків у Львові та на галицькій провінції, а також такі грандіозні будівлі, як львівський головний двірець, львівський міський театр (до спілки з іншими архітектами) і багато інших. З українських будинків у Львові збудував він м. ін. дім „Дністра" і Муз. Т-ва Лисенка та виготовив проєкт під будинок українського театру у Львові. Крім того своїм грошем і фаховою порадою він помагав нераз нашим установам і причинився м. ін. у значній мірі до вибудування нашої церкви й читальні на Клепарові.

Після вступного слова відспівав мішаний хор з Жовківського передмістя під проводом ради. Купчинського „Блаженні люди" Бортнянського, а студ. техн. Ковальчук виголосив вірші Тичини „Плуг" і „На стрімчастих скелях". З черги п. Олексин відчитав привіт від Українського Технічного Товариства у Львові, а потім відчитав ще й ядерний реферат про життя й діяльність пок. Івана Левинського. Закінчив академію хор, що відспівав „Прометея" Стеценка, „Вітер повіває" Леонтовича і „Не плач Рахиле" в гармонізації Купчинського.

На святі, що мало поважний і повний пієтизму для Покійного характер, явилися не тільки передові наші громадяни, приятелі й товариші праці пок. Левинського, але також численне робітництво, заняте в створених ним фабриках та підприємствах. Зі свята зроблено фотографічну знимку.

З концертової салі.

Концерт п. Іванни Синенької-Іваницької.

Відрадна поява. Наші сили зростають; побільшуються ряди відповідних заступників усяких галузей культурних проявів. Колись можна було в ділянці співу заспокоїти українську публику природним голосом, все одно, який він був: коби тільки сила. Сьогодня вже вибагливість. Це безперечно зріст культурности. Мабуть ця вибагливість на музичному полі з одного боку, а з другого — надто сміливі виступи ріжних солістів на популярних концертах стримали неодного з прихильників музичного мистецтва від участи в концерті, який нам уладила 10. лютого ц. р. у Львові в салі Т-ва Лисенка оперова співачка, п. Іванна Синенька-Іваницька.

Дотепер ми мало знаємо наших празьких співаків. Львів уже мав нагоду подивляти наших молодих композиторів з празької консерваторії, а тепер почув співачку: ніжну виглядом, голосом та скромну — скромну може аж занадто. Співачка — бачилося — боялася Львова, але по свойому першому виступу у нас може бути певна, що не публика робила їй ласку тим, що прийшла, але вона публиці тим, що співала.

Концерт богатий змістом, ріжнородний програмою. Артистка українка, тому перш за все богатий український репертуар, що обнимав твори О. Ніжанковського, Лисенка, Січинського, Ст. Людкевича, В. Барвінського, Н. Ніжанковського; в репертуарі були й народні пісні (в програмі і в наддатках), а з чужих твори Белліня (з оп. „Ромео і Джулєта"), Пуччінія (з оп. „Мадам Батерфлай"), Дворжака (з оп. „Русалка") і Сметани (з оп. „Губічка"). Важко підхопити, що було краще й ліпше виконане. Артистка — це чулося — лірична співачка. Інтерпретація її мусить задовольнити найвибагливішого критика. Дикція така чиста, що здавалося, публика зрозуміла навіть італійську оперу. Зарівно „Минули літа молодії", як арія з оп. „Ромео й Джулєта", Людкевича „Тайна", як і Н. Ніжанковського „Der Herbst" чи „Діброво зелена" так чарувала публику, що по концерті певно кожному, що їх слухав, підсвідомо снувалися в гадці поодинокі фрази. Голос артистки ніжний, шовковий, але при тому дзвінкий, металічний, особливо у високих тонах. Гнучкість голосу та вправність в оруґуванні тим ніжним матеріялом, а також модуляція динаміки від f до pp свідчить про добру школу і велику працю над собою; все те ворожить артистці добрі успіхи. Коби тільки в нас кращі умовини! Колиб можна що замітити до репертуару, то хіба дати — зрештою неміродайну — пораду, аби артистка не ослаблювала ефекту, співаючи „Думу про Ничая"; а в Барвінського для того роду співачки є цікавіші речі, як „Ой, ходить сон".

Підносив вагу концерту знаменитий акомпаніятор, а при тім артист-композитор Н. Ніжанковський. Тому благородно зворушена публика щиро нагороджувала рясними оплесками не тільки співачку, але й композитора, особливо по виконанні його „Der Herbst ist da". Моральний успіх концерту — був одним словом — виїмковий. Артистка нехай вибачить львовянам за їх „обережність". Неприсутні на концерті й без того покарані тим, що втратили одну з найкращих хвилин зворушення. **Лев Ясінчук**

Папська академія наших дівочих середніх шкіл.

Молодь українських дівочих середніх шкіл у Львові: III. держ. учит. семинарії, гімназії і семинарії СС. Василіянок і семинарії „Рідної Школи" влаштувала 12. ц. м. святочну академію в честь папи Пія XI., що визначалася дуже доброю й богатою програмою і стягнула до салі Лисенка поважну скількість української публики, переважно родичів шкільних дітей. Між присутніми бачили ми й епископів о. Будку та о. д-ра Бучка і чимало визначних світських і духовних представників львівської громади.

Свято почалося вступним словом о. епископа д-ра Бучка, що в легкій формі представив молоді значіння Апостольського Престола для нашого народу і дотеперішню діяльність папи Пія XI. в найріжнородніших ділянках церковно-релігійного життя. Окремо спинився промовець і на всіх тих заходах та починах, що їх поробив в останніх часах теперішній папа для добра й розвитку нашої церкви.

Після того виступали на переміну поодинокі школи зі своїми концертовими точками. Так великий хор семинаристок „Рідної Школи" (всі в однакових темних строях) співав під проводом проф. Гриневецького „Отче наш" Вербицького, „Як славний Господь на Сіоні" Бортнянського і колядки Стеценка „По всьому світу" й „Ой видить Бог". З черги скрипковий ансамбль (16 учениць) III. держ. семинарії відіграв під диріґ. проф. І. Левицького Арію Перґолєзе і „Думу про Ничая" Січинського-Левицького. Потім співав великий хор семинарії СС. Василіянок, що виступив увесь у білих строях, „Молитву" М. Гавптмана і гимн-кантату „Радуйся Мати" о. Й. Кишакевича. Цим хором управляла проф. Катря Гладилович. В дальшій части програми чули ми дві декламації: Меріяма „Йоанна гл. 21. ст. 15—20" (виголосила уч. гімн. Христя Терлецька) і Л. Л. „Привіт Св. Отцю від українських дітей" (виголосила Ів. Антонишин, канд. сем.). Обі декламації були підібрані дуже влучно й обі виголошені з великим зрозумінням та декляматорським хистом. Потім співав ще невеличкий хор гімназії СС. Василіянок під упр. проф. М. Матіїва-Мельника „Вся земля да поклониться Тебі", Вербицького, а уч. гімн. Евг. Курилович відіграла на фортепяні „Орґановий Концерт" (І. часть і фуґа) Баха-Страдаля. При кінці хор кандидаток III. держ. семинарії відспівав під проводом проф. Левицького таку нелегку до виконання річ, як псалом Бортнянського „Вскую при-

скорбна есн". Закінчили академію злучені хори дівчат, що відспівали папський гимн.

Всі точки програми отсього справді гарного концерту були підготовані й виведені незвичайно дбайливо. Найліпший з музичного боку матеріял мав, як виявилося, III. держ. семинарія, що й дала дві найкращі точки програми. Але й інші наші жіночі сер. школи у Львові плекають у себе залюбки спів та музику, бо виступи їх хорів майже не уступали зразковому хорові III. держ. семинарії. І публика і молодь розходилася з отсього вдатного свята в повному вдоволенні. І. Н.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Василь Олексів помер у Винниках біля Львова дня 12. лютого ц. р. у 33. році життя. Покійний вступив у 1915 р. в ряди У. С. С. і брав участь у боях над Стрипою, де й був ранений. Серед воєнних невигод набрався грудної недуги, на яку звільнено його з війська з початком 1918 р. Брав участь у визвольних змаганнях та відзначився в боях за Львів. Разом з відступаючою армією пішов за Збруч і біля Камянця був ранений вдруге. По розпаді У. Г. А. вступив в ряди армії У. Н. Р., перейшов цілу кампанію та під її кінець попав у табор полонених в Каліші. В 1921 році вертає з надірваним здоровлям домів, де тяжкі умови життя й недуга спричинюють його передчасну смерть. Нехай пером Тобі буде рідна земля, яку Ти так щиро любив! 1463 1-1

Д-р Михайло Кос, вислужений штабовий лікар-полковник в австрійській армії, дійсний член Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, помер 12 ц. м. у 67. р. життя в Перемишлі. Покійний лікар-окуліст був добрим письменником-популяризатором медичного знання серед нашого народу, містив теж нераз цікаві описи своїх численних подорожей по ріжних краях в „Ділі". В Перемишлі, де він працював поверх 30 літ, помагав він бідному міському й сільському населенню та нашій студіюючій молоді, яка крім того користала з великим пожитком для себе і для поширення своєї освіти з його величезної бібліотеки, яка для всіх стояла отвором. В часі війни наслідком злобного доносу сусідів терпів багато від австрійської влади, що як „небезпечному" не дозволила жити в місті й переслідувала його. Покійний був усе життя добрим, чесним і відданим свому народові громадянином. В. И. Ш.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 14. лютого година 7·30 веч. „Процес Якубовського", премієра.

Субота, 15. лютого год. 3·30 пополудні „Пояста", вистава для молоді, знижені ціни.

Субота, 15. лютого, год. 7·30 вечором „Княжна Шіказо".

Малий Міський Театр:

Пятниця, 14. лютого, год. 7·30 веч. „Панна з дипльоматії". (Знижені ціни).

Субота, 15. лютого, год. 7·30 вечором „Панна з дипльоматії".

Театр ревії „Іони" — в салі кіна „Кольосей":

Пятниця 14. і субота 15. II. „Тіпі-бом". Дві вистави; год. 7·30 і 9·30.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Співаючий сміхун".

КАСІНО: Жінка на місяці.

КОЛЬОСЕЙ: Боротьба за золоте руно. Страшний сон.

ЛЕВ: Вороги (Ліліяна Ґіш).

МАРУСЕНЬКА: Любка залоги (Клара Бов) Зоря Альгамбри.

ОАЗА: Крила (Клара Бов).

ПАЛЯС: Звукова фільма „На фронті нічого нового". „Любощі кап. Леша".

ПАН: Право молодости.

ПАСАЖ: Під прапором безправя (Кен Мейнард).

ПРОМІНЬ: Жінка з більшовицького раю.

СІНЛЕВЕ: Ексцентричні любовні пригоди студ. Зузі саксофоністки (Анні Ондра).

ФАТАМОРГАНА: Китайські авантюри. Міс Кавел.

ХИМЕРА: Винайдена жінка.

УТІХА: Дівчина з каруселі.

Програма радіо.

Субота 15. II. 1930.

Варшава (1411,7) 12·05 Музика грамофонових плит. **Краків** (312,8) 13·10 Трансмісія з Варшави. **Гельсінгфорс** (221,4) Співачка Ірс Сільберг. **Ляйпціґ** (259) 19·30 Гайдн (опера з Дрезна). **Льондон** (356,3) 20·30 Студентські пісні. **Берлін** (418) 19·05 Класичні танці. **Стокгольм** (436) 19·45 Кабарет. **Рим** (441) 13·00 Радіоквінтет. **Лянґенберг** (473) 13·05 Концерт. **Прага** (487) 21·30 Скрипковий рецітал. **Міляно** (501) 12·30 Легка музика. **Брюссель** (509) 21·00 Концерт. **Відень** (516,3) 18·00 Романська музика. **Рига** (525) 19·05 Концерт Єлисавети Назвалої. **Мюнхен** (534) 20·40 Народня авдиція. **Будапешт** (550) 20·00 Веселий вечір. **Москва** (825) 15·30 Камеральна музика. **Ленінград** (1000) 19·30 Концерт радіооркестри. **Харків** (1304) 18·30 Трансмісія з опери. **Париж** (1725) 18·00 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

За упокій бл. п. Анатоля й Йосифи Вахнянинів у 22., згладно 11. річницю їх смерти відправиться дня 16. лютого, в неділю, в год. 12. и мут 30. панахида в Преображенській церкві при участи хору радника Купчинського. — Діти. 1457 1 1

Подяка.

Старшина Кружка Р. Ш. ім. М. Шашкевича складає щиру подяку ВП. Паням, Панночкам VIII кл. Р. Ш. й хорові п. Рад. Купчинського за щиру й безінтересовну співучасть у збірці коляди на „Р. Ш.", яка відбулася дня 9/II. 1930 р. в Преображенській церкві. 1456 1-1

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10